

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ.....แม่สรวย..... จังหวัด.....เชียงราย.....

ข้อมูล ณ วันที่.....25.....เดือน.....สิงหาคม.....พ.ศ.....2568.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุลจสอ. นิกร บุญชัย.....

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ 25 หมู่ที่ 5 ตำบลเจดีย์หลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย.....

โทรศัพท์ 0844853489.....Facebookนิกร บุญชัย.....Linenikorn_bunchai.....

เกิด พ.ศ. 2513 ปัจจุบันอายุ55.....ปี

4. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

5. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.....

คณะ/สาขาวิชา-.....

6. อาชีพปัจจุบัน

☒ 6.1 ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ 6.2 ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

7. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร-..... บาท/ปี

8. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.2551.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. สินค้าหลัก.....ลำไย.....

2. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน1.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

โดยประธานศูนย์มีแปลงเรียนรู้การปลูกลำไยระยะชิด ประกอบด้วยองค์ประกอบที่หลากหลายเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้แบบครบวงจร ทั้งในด้านการผลิต การจัดการ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยสามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อหลัก ๆ ได้ดังนี้:

1. พื้นที่แปลงเรียนรู้

พื้นที่รวม 4 ไร่ สภาพดินและน้ำที่เหมาะสมกับการปลูกลำไย ในพื้นที่ดังกล่าวมี แปลงสาธิต การปลูกลำไยระยะชิด จำนวน 135 ต้นต่อไร่

2. การคัดเลือกพันธุ์ลำไย

เลือกลำไยให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของตลาด และเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกพันธุ์ที่ทนโรค เช่น ลำไยอีดอ สีมชมพู เบี้ยวเขียว

3. มีการจัดการน้ำและวัชพืชการวางระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ โดยกำจัดวัชพืชด้วยวิธีทางกล

4. การป้องกันศัตรูพืชแบบชีวภาพ

แปลงลำไยของประธานศูนย์ใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น บีที ไตรโคเดอร์มา ในการป้องกันศัตรูพืช

5. กระบวนการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวลำไย เมื่อผลลำไยอายุ 110-140 วัน หลังออกดอก ควรเก็บตอนเช้าหรือเย็น หลีกเลียงอุณหภูมิสูง ใช้กรรไกรตัดข้อ หลีกเลียงการกระแทกหรือทำให้ชำ แยกตาม ขนาดเบอร์ AA,A,B,C เก็บไว้ในที่อากาศถ่ายเท

6. ศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี มีอาคารเรียนรู้ และพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติจริงให้เกษตรกรและผู้สนใจ

3. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....4.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานเรียนรู้ที่ ๑ พัฒนาที่ดิน (พด.) ศึกษาเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากสารเร่ง พด. ชนิดต่างๆ ของกรมพัฒนาที่ดิน

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ ปศุสัตว์ สาธิตการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมืองร่วมกับการจัดการไร่นาสวนผสม

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ ประมง สาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อซีเมนต์ อาทิ กบ และปลาดุก

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การผลิตลำไยคุณภาพ ส่งเสริมการนำองค์ความรู้และนวัตกรรมการจัดการผลิตลำไยอย่างมีคุณภาพทั้งการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การดูแลสภาพดิน การตัดแต่งทรงพุ่มและข้อผล และการให้ปุ๋ยบำรุง

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน....3.....หลักสูตร ประกอบด้วย

4.1 หลักสูตรหลัก จำนวน1..... หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร การตัดแต่งกิ่ง เพื่อเตรียมความพร้อม การผลิตลำไยนอกฤดู

การตัดแต่งกิ่ง หลักสำคัญของการตัดแต่งกิ่งลำไยต้องคำนึงถึง พื้นที่ การออกดอก ติดผล ความสะดวกต่อการดูแลรักษาและต้นทุนการผลิต ประโยชน์ของการตัดแต่งกิ่ง ได้แก่ แรงให้ลำไยแตกใบอ่อน ควบคุมความสูงของทรงพุ่ม ลดการระบาดของโรคและแมลง ผลผลิตมี คุณภาพรูปทรงของการตัดแต่งกิ่งได้แก่

1. ทรงเปิดกลางพุ่ม โดยจะตัดกิ่งที่อยู่กลางทรงพุ่มออก 2-5 กิ่ง เพื่อลดความสูงของต้นและให้แสงแดดส่องเข้าในทรงพุ่ม ตัดกิ่งที่ถูกโรคและแมลงทำลาย กิ่งที่ไขว้กัน กิ่งซ้อนทับและกิ่งที่ชี้ลงออก

2. ทรงสี่เหลี่ยม เหมาะกับลำไยที่มีอายุน้อยและปลูกในระยะชิดกำหนดความสูงไม่เกิน 4 เมตร ตัดกิ่งด้านข้างทรงพุ่มทั้งสี่ด้านโดยตัดลึกจากปลายกิ่งเข้าไปประมาณ 30-50 เซนติเมตร

3. ทรงผ่าซีกหาง โดยตัดกิ่งที่อยู่กลางทรงพุ่มออกให้หมดเหลือเฉพาะกิ่งที่เจริญในแนวนอน (กิ่งกระโดงหรือกิ่งน้ำค้าง) หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตตัดกิ่งกระโดงให้เหลือตอยาวประมาณ 3-5 นิ้ว เพื่อกระตุ้นการแตกใบและควบคุมความสูงของทรงพุ่ม ข้อดี คือ ลำไยทรงเตี้ยควบคุมให้อยู่ในระดับเดิมได้ทุกปี กระตุ้นการแตกใบอ่อนเร็วขึ้นและผลผลิตคุณภาพดี โดยเฉพาะผลลำไยที่เกิดจากกิ่งกระโดงในทรงพุ่มจะมีผิวสีเหลืองทองเป็นที่ต้องการของตลาดสามารถลดต้นทุนลงได้ประมาณร้อยละ 20-50

การผลิตลำไยนอกฤดูด้วยสารโพแทสเซียมคลอเรต ลำไยเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของภาคเหนือ ผลผลิตลำไยสามารถจำหน่ายสด อบแห้งทั้งเปลือก อบแห้งเนื้อสีทอง และบรรจุกระป๋อง เกษตรกรนิยมปลูกลำไยพันธุ์อีดามากที่สุด ทำให้ผลผลิตลำไยในฤดูคือเดือนกรกฎาคม และ สิงหาคมออกสู่ตลาดมาก และราคาตกต่ำ นอกจากนี้ยังขาดแรงงานเก็บเกี่ยวผลผลิต ส่วนผลผลิตลำไยนอกฤดูคือเดือนตุลาคมถึงมิถุนายน มีน้อยแต่ตลาดทั้งในประเทศ และต่างประเทศมีความต้องการสูง ดังนั้นการแก้ปัญหาการกระจุกตัว และราคาตกต่ำของลำไยในฤดู ฤดู ทำได้โดยการพัฒนา และสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตลำไยนอกฤดูให้มากขึ้น ในปี 2551 ได้เริ่มมีการใช้สารโพแทสเซียมคลอเรต (Potassium chlorate, KClO_3) ชักนำให้ลำไยออกดอกนอกฤดูเป็นผลสำเร็จ จึงทำให้พื้นที่ปลูกลำไยเพิ่มขึ้นและใช้สารโพแทสเซียมคลอเรต ผลิตลำไยนอกฤดูกันอย่างแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบันนี้

การเตรียมความพร้อมของต้น

1. ควรตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยว โดยตัดแบบเปิดกลางทรงพุ่ม กิ่งที่ไม่ได้รับแสง และกิ่งที่ถูกโรคหรือแมลงทำลาย

2. ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา 10-20 กิโลกรัม/ต้น ควบคู่กับปุ๋ยเคมี N:P:K สัดส่วน 4:1:3 อัตรา 1-2 กิโลกรัม/ต้น

3. เพื่อให้ยอดที่แตกใหม่สมบูรณ์พร้อมออกดอกควร ป้องกันกำจัดโรคและแมลงในช่วงแตกใบอ่อน เช่น โรคราน้ำค้าง หนอนกัฏกิบา และหนอนซอนใบ

4. การบังคับไม่ให้ต้นออกดอกในฤดูเพื่อผลิตนอกฤดู ทำได้โดยการตัดปลายกิ่งยาว 10-15 นิ้วเดือนพฤศจิกายน การตัดข้อผลทิ้งในเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งผลมีขนาด 0.5 เซนติเมตร ตลอด จนการพ่นสารโพแทสเซียมไนเตรท 2.5% หรือสารไทโอยูเรีย 0.5 % เดือนพฤศจิกายนซึ่งยับยั้งออกดอกได้ในบางปี

การชักนำให้ออกดอกโดยใช้สารโพแทสเซียมคลอเรต

1. สารโพแทสเซียมคลอเรตบริสุทธิ์เนื้อสารไม่ต่ำกว่า 95% เป็นสารยุทธภัณฑ์ การมีไว้ในครอบครองต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงกลาโหม แต่สารโพแทสเซียมคลอเรตเนื้อสารไม่เกิน 15% อยู่ในการควบคุมของกรมวิชาการเกษตรสารบริสุทธิ์เป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น เป็นสารไม่ไวไฟ แต่ช่วยให้ไฟติดทำปฏิกิริยารุนแรงกับสารรองรับออกซิเจนและสารอินทรีย์ทุกชนิด

2. ขั้นตอนการใช้สารโพแทสเซียมคลอเรต

2.1 เลือกต้นลำไยที่สมบูรณ์ และอยู่ในระยะใบแก่เต็มที่ หากมีทรงพุ่มแน่นทึบเกินไปควรตัดแต่งกิ่งออกบ้างหลังตัดแต่งกิ่งควรให้สารโพแทสเซียมคลอเรตทันทีหรือ ไม่ควรเกิน 1 สัปดาห์

2.2 ทำความสะอาดบริเวณใต้ทรงพุ่ม โดยกำจัดวัชพืช และวัสดุคลุมดินออกจากทรงพุ่ม หากดินชื้นมากเกินไปควรทิ้งให้แห้ง 1-2 วัน หากดินแห้งเกินไปควรรดน้ำให้ดินชื้นเล็กน้อย

2.3 วิธีให้สารโพแทสเซียมคลอเรตมี 2 วิธี คือ ผสมน้ำรด และหว่านแล้วให้น้ำ ควรให้เป็นวงรอบชายทรงพุ่มเข้ามา 50-100 เซนติเมตร

2.4. ใช้สารโพแทสเซียมที่บริสุทธิ์ โดยอัตราที่แนะนำของกรมวิชาการเกษตร คือ 60 กรัม/เส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม 1 เมตร หรือ 8 - 20 กรัมต่อตารางเมตร พื้นที่ใต้ทรงพุ่ม ช่วงฤดูหนาวอาจใช้อัตราต่ำกว่ากำหนด และช่วงฤดูฝนใช้อัตราที่สูงขึ้นเช่น 100-150 กรัม/เส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม 1 เมตร

2.5 ควรรดน้ำตามทุก 3-5 วัน เพื่อให้สารโพแทสเซียมคลอเรตละลาย และถูกดูดซึมได้ดี

3. ต้นจะออกดอกหลังราดสารโพแทสเซียมคลอเรตแล้ว 20-30 วัน

4. หลีกเลี่ยงการใช้สารโพแทสเซียมคลอเรตในช่วงที่มีฝนตกชุกหรือครีမ်ฟ้าครีမ်ฝน ต้นแตกใบอ่อน หรือมีอากาศเย็นจัด

ข้อควรพิจารณาในการผลิตลำไยนอกฤดู

1. ต้นลำไยควรมีความสมบูรณ์ แตกใบอ่อนแล้วประมาณ 2 ครั้ง และใบแก่เต็มที่

2. ควรมีแหล่งน้ำพอเพียงตลอดช่วงออกดอกติดผลเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ

3. มีตลาดรองรับผลผลิต และมีเงินทุนเพราะมีต้นทุนการผลิตสูง

4. มักมีโรค และแมลงเข้าทำลายมากกว่าปกติโดยเฉพาะค้ำคาว

5. เกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ในการดูแลรักษาสวนและใช้ปัจจัยการผลิต

4.2 หลักสูตรบังคับ จำนวน1.... หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร เศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ทางสายกลาง คำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ โดยยึดหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง

ห่วง 1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ห่วง 2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมี เหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

ห่วง 3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2 เงื่อนไข

1. เงื่อนไข ความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไข คุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความพากเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

4.3 หลักสูตรเสริม จำนวน ...1... หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร กระบวนการกลุ่มกับการจัดการผลผลิต โดยประธานศูนย์มี การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างพลังอำนาจต่อรอง ในการซื้อปัจจัยการผลิต การตลาด และการแปรรูป ซึ่งจะนำไปสู่การ แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผลผลิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการทำเพียงลำพัง การรวมกลุ่มยังช่วยให้เกษตรกร แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ในการดูแลรักษาให้ได้ผลผลิตที่ดี และ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการเผชิญกับปัญหา ที่เกิดขึ้นในยุคแห่งการแข่งขัน

4.4 หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน 1 หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหาและรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การตัดแต่งข้อผลลำไยเพื่อการผลิตลำไยคุณภาพ จำเป็นต้องเริ่มปฏิบัติดูแลรักษาเตรียมต้นลำไยตั้งแต่หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อสร้างความสมบูรณ์ให้กับต้นลำไย ในการสะสมธาตุอาหารพร้อมที่จะออกดอกติดผลที่มีคุณภาพในฤดูกาลต่อไป โดยมี ๑๓ ขั้นตอนการที่ควรปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

ระยะที่ ๑ ช่วงเตรียมต้น (กันยายน-ตุลาคม)

ขั้นตอนที่ ๑ การตัดแต่งกิ่ง เกษตรกรควรตัดแต่งกิ่งให้ทรงพุ่มโปร่ง เปิดกลางทรงพุ่มให้รับแสงสว่างมากขึ้น คลุมโคนต้นด้วยใบลำไยที่ตัดทิ้ง

ขั้นตอนที่ ๒. แดกใบอ่อน ครั้งที่ ๑ ให้ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ต้นละ ๑๐ กิโลกรัมและใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๔๖-๐-๐ ร่วมกับ ๑๕-๑๕-๑๕ และ ๐-๐-๖๐ (ช่วงแตกใบครั้งที่ ๑) สัดส่วน ๑:๑ :๑ อัตรา ๑-๒ กิโลกรัมต่อต้น ในระยะนี้ให้ระวังโรคและแมลง ได้แก่ ไรสีขา เพลี้ยหอย เพลี้ยแป้งและโรคพุ่มไม้กวาด

ระยะที่ ๒ ช่วงก่อนออกดอก (พฤศจิกายน-ธันวาคม)

ขั้นตอนที่ ๓ และ ขั้นตอนี่ ๔ แดกใบอ่อน ครั้งที่ ๒ จนถึงใบแก่สมบูรณ์ ฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดแมลง สารป้องกันกำจัดเชื้อราและฮอร์โมนบำรุงใบ และใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๔๖-๐-๐ ร่วมกับ ๑๕-๑๕-๑๕ และ ๐-๐-๖๐ (ช่วงแตกใบครั้งที่ ๒) อัตรา ๑-๒ กิโลกรัมต่อต้น พร้อมทั้งให้ปุ๋ย สูตร ๐-๕๒-๓๔ ใช้อัตรา ๑๐๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร พ่นทางใบ ในระยะนี้ให้ระวังโรคและแมลง ได้แก่ เพลี้ยหอย เพลี้ยแป้งและโรคพุ่มไม้กวาด

ระยะที่ ๓ ช่วงออกดอก (มกราคม-กุมภาพันธ์)

ขั้นตอนที่ ๕ และขั้นตอนที่ ๖ – แดกข้อดอก ดอกบาน ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ เลี้ยงแมลงผสมเกสร ผดพ่นสารเคมี ระยะดอกบาน และให้ปุ๋ยทางดิน ครั้งที่ ๑ สูตร ๔๖-๐-๐ ร่วมกับ ๑๕-๑๕-๑๕ สัดส่วน ๑:๑ อัตรา ๑-๒ กิโลกรัมต่อต้น พร้อมทั้งให้ปุ๋ยธาตุรองและอาหารเสริม ในระยะนี้ระวังโรคและแมลง ได้แก่ แมลงค่อมทอง หนอนม้วนใบ เพลี้ยไฟ

ระยะที่ ๔ ช่วงติดผลและปรับปรุงคุณภาพ (มีนาคม-กลางเดือนมิถุนายน)

ขั้นตอนที่ ๗ ช่วงติดผล เพิ่มปริมาณการให้น้ำ ป้องกันผลแกรนและผลร่วง พร้อมให้ปุ๋ยทางใบ สูตร ๑๓-๐-๔๖ ๐-๕๒-๓๔ และ ๔๖-๐-๐

ขั้นตอนที่ ๘ ปรับปรุงคุณภาพ ผลช่วงต้น เพิ่มปริมาณการให้น้ำให้เพียงพอ (เมษายน ต้องการน้ำมากที่สุด) ให้ปุ๋ยทางดิน ครั้งที่ ๒ สูตร ๔๖-๐-๐ ร่วมกับ ๑๕-๑๕-๑๕ และ ๐-๐-๖๐ สัดส่วน ๑:๑:๑ อัตรา ๑-๒ กิโลกรัมต่อต้น และให้ปุ๋ยทางใบ สูตร ๑๓-๐-๔๖ , ๐-๕๒-๓๔ และ ๔๖-๐-๐

ขั้นตอนที่ ๙ ตัดแต่งข้อผล ผลช่วงกลาง กรณีติดผลตก ตัดแต่งข้อผลให้เหลือ ๔๐-๖๐ ผล และตัดข้อผลผลเล็กออก รวมทั้งให้ปุ๋ยทางดิน ครั้งที่ ๓ สูตร ๔๖-๐-๐ ร่วมกับ ๑๕-๑๕-๑๕ และ ๐-๐-๖๐ ช่วงนี้กำจัดวัชพืชในแปลง เพื่อทำลายแหล่งอาศัยแมลง

ขั้นตอนที่ ๑๐ ผลช่วงปลาย ให้ปุ๋ยทางใบ สูตร ๑๓-๐-๔๖ ในระยะนี้ระวังโรคและแมลง ได้แก่ เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย มวนลำไย ฝีเสื้อเจาะผลไม้ ผลแตก โรคพุ่มไม้กวาด ผลลายระยะที่ ๕ ช่วงเก็บเกี่ยว (กลางเดือนมิถุนายน – สิงหาคม)

ขั้นตอนที่ ๑๑ ผลช่วงปลายใกล้เก็บเกี่ยวก่อน ๓๐ วัน ให้น้ำสม่ำเสมอ (หากฝนทิ้งช่วง) ให้ปุ๋ยทางดิน สูตร ๐-๐-๖๐ , ๑๓-๑๓-๒๑ สัดส่วน ๑:๑ อัตรา ๑-๒ กิโลกรัมต่อต้น ก่อนเก็บเกี่ยว ๓๐ วัน เพื่อให้ผลพัฒนาคุณภาพ

ขั้นตอนที่ ๑๒ เก็บเกี่ยวผลผลิต เก็บเกี่ยวผลใหญ่ ผิวเรียบ รวบรวมผลผลิตและคัดเกรด บรรจุ ตะกร้า/หีบห่อ เตรียมจำหน่ายในระยะนี้ระวังโรคและแมลง ได้แก่ เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย ฝีเสื้อเจาะผลไม้ ผลแตก ผลลาย

ขั้นตอนที่ ๑๓ หลังการเก็บเกี่ยว เก็บตัวอย่างดิน ส่งวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ก่อนปรับปรุง บำรุงดิน และตัดแต่งกิ่ง

5. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับ จังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วม จัดทำแผนอย่างละเอียด)

มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับ อำเภอ ศพก.ตำบลเจดีย์หลวง เป็นศพก.หลัก ระดับอำเภอแม่สรวย เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเจดีย์หลวง พืชหลักเป็นข้าว และลำไย ดังนั้น ศพก.หลัก จึงสร้าง เครือข่ายเพื่อให้ ศพก.เครือข่าย ในแต่ละตำบล ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดกิจกรรมทางการเกษตร ในแต่ละ ตำบล รวมไปถึงการศึกษาเรียนรู้ แลกเปลี่ยนกิจกรรม ระหว่าง ศพก. จึงทำให้กิจกรรมที่ดำเนินการของ ศพก. มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต การปรับปรุงบำรุงดิน การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปปรับ ใช้ ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากหลายๆ หน่วยงาน เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สถานีพัฒนาที่ดิน กรมประมง และ ปศุสัตว์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานต่างพื้นที่กันระหว่าง ศพก. ระดับจังหวัด และศพก.เครือข่าย ระดับ อำเภอเป็นประจำเพื่อบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วน

6. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและอำเภอเพื่อนำเสนอปัญหาความต้องการด้านการเกษตรในพื้นที่ และการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงใหญ่ระดับอำเภออย่างต่อเนื่องเพื่อร่วมขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาด้านเกษตร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

1.1 แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

1) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ประธานฯ ปี ๒๕๔๙ ได้เข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายพัฒนาลำไยแม่โจ้ โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์พาวิณ มะโนชัย มาให้ความรู้เรื่องของการลดต้นทุนการผลิตการปรับปรุงผลผลิตให้ได้คุณภาพ เน้นความปลอดภัยของผลผลิตเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ให้สูง เลือกช่วงการผลิตให้เหมาะสม โดยการผลิกลำไยคุณภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับหลายๆปัจจัยได้แก่ พันธุ์ลำไย ความสมบูรณ์ของต้น สภาพแวดล้อม การเข้าทำลายของโรคและแมลงการปฏิบัติดูแลรักษา

ต่อมา ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการน้อมนำแนวทางพระราชดำริฯ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชภาพ ร.๙ ขยายต่อ พ.ร.๑๐ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับดำเนินการในทางสายกลาง โดยพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน การดำเนินการทุกขั้นตอน และเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็ว

ศพก.ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิต เพื่อให้คนในชุมชน มีการรวมกลุ่ม ซึ่งศพก. เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน โดยมีแนวทางในการพัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคการจัดการฟาร์ม และการตัดแต่งข้อผลลำไยเพื่อการผลิตลำไยคุณภาพ เกษตรกรมีความสามารถลดต้นทุนการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต สร้างฐานเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติตาม ทำให้คนในชุมชนมีการทำเกษตรแบบยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของรัชการที่ ๙

2) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาที่ผลักดันการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้เพราะผลผลิตต่ำและต้นทุนสูง ทำให้กำไรน้อย และภาวะโลกร้อน ฝนแล้ง น้ำท่วม ฤดูกาลเปลี่ยนความไม่แน่นอนของสภาพอากาศ เกษตรกรต้องหาวิธีการจัดการและปรับตัว เช่น ใช้ระบบน้ำอัจฉริยะ การผลิตลำไยนอกฤดู อีกทั้งการขาดแรงงานภาคเกษตร คนรุ่นใหม่ออกจากภาคเกษตรไปทำงานในเมืองทำให้ต้องนำเครื่องจักรกลหรือระบบอัตโนมัติมาช่วยลดการใช้แรงงาน

1.2 รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

1) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืชการเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

1.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลำไย โดยใช้ปุ๋ยหมักจากเศษกิ่งไม้ และใบลำไยหลังการตัดแต่ง

การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไยจากกิ่งและใบลำไยนี้ ไม่ต้องลงทุนสูงและประหยัดแรงงานไม่ต้องขนย้าย อีกทั้งประหยัดการให้น้ำประมาณ ร้อยละ 50 ลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีลงประมาณ ร้อยละ 30 เก็บความชุ่มชื้นไว้ในดินได้นาน รวมทั้งลดปัญหาหมอกควันจากการเผากิ่งและใบลำไยเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ได้ดี โดยสังเกตได้จากมีไส้เดือนดินและเพิ่มปริมาณมากขึ้นดินร่วนซุย รากฝอยแตกใหม่มาก สามารถดูดกินธาตุอาหารได้ดี ทำให้ต้นลำไยสมบูรณ์แข็งแรงในกรณีที่เกษตรกรจะทำลำไยนอกฤดู การลาดสารจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ขั้นตอนหลักๆ คือ การใช้ปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุนการผลิต

โดยหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย เกษตรกรทำการตัดแต่งกิ่งและทรงพุ่ม จากนั้นนำกิ่งลำไยที่ได้จากการตัดแต่ง ตัดเลาะใบแล้ววางกิ่งเรียงรอบต้นลำไย จากทรงพุ่มเข้าหาโคนต้นและกวาดใบลำไยมากองทับกิ่งลำไย พร้อมทั้งโรยปุ๋ยคอกกับเชื้อ พ.ด บนกองของกิ่งและใบลำไยทำแบบนี้หลายๆ ชั้น และให้น้ำโดยสปริงเกอร์หรือสายยางบีบปลายรดให้กระจายทั่วกองปุ๋ยหมักจะทำให้น้ำซึมผ่านลงตามช่องว่างของกิ่งที่วางเรียงกัน ทำให้กองปุ๋ยหมักไม่เกิดความร้อน เมื่อน้ำซึมลงดิน ก็สามารถเก็บความชื้นได้ดีเพราะมีใบลำไยคลุมอยู่ หลังจากนั้นให้น้ำทุก 7-10 วัน ประมาณ 6-8 เดือน กิ่งและใบลำไยก็จะย่อยสลายเป็นปุ๋ยหมักอย่างดี เพิ่มธาตุอาหารให้แก่ต้นลำไย การผลิตลำไยทั้งในและนอกฤดู เพื่อให้ได้คุณภาพตามตลาดต้องการนั้น จะต้องวางแผนการผลิต มีการบริหารจัดการที่ดีและลดต้นทุนการผลิต ซึ่งการใช้ปุ๋ยหมักจากเศษกิ่งไม้และใบลำไยหลังการตัดแต่ง โดยนำมากองหมักไว้ได้ต้นลำไยเป็นวิธีที่ชาวสวนลำไยทำได้ไม่ยุ่งยาก สามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มคุณภาพผลผลิตได้

3) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินการปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ประธาน ศพก. ได้ใช้หลักวิชาการในการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การเร่งผลผลิตลำไยด้วยปุ๋ยเคมี สารเคมีเร่งการออกดอก ทำให้ดินในสวนลำไยมีคุณภาพและความอุดมสมบูรณ์ลดลง ขาดการฟื้นฟู และการปรับปรุงบำรุงดิน เกิดปัญหาการเสื่อมโทรมของดินทั้งทางกายภาพและเคมี โครงสร้างของดินเสียดินแน่นแข็ง ธาตุอาหารพืชในดินลดลงหรือพืชนำไปใช้ไม่ได้ การเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดินลดลง ส่งผลกระทบให้ต้นลำไยเจริญเติบโตไม่เต็มที่และโทรมเร็ว จากการวิเคราะห์ดินในสวนลำไย พบว่า การจัดการส่วนใหญ่ทำให้ทั้งดิน บนและล่างมีระดับความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ลดลงเป็นกรดอ่อน ปริมาณอินทรีย์วัตถุลดลง ฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่อพืชลดลง โดยเฉพาะการใช้สารโพแทสเซียมคลอเรต เร่งลำไยให้ออกดอกติดผล แต่วิธีการใช้ปุ๋ยหมักร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่ผลิตจากสารเร่งซูเปอร์พด.2 ราวดิน และใช้สารเร่งซูเปอร์ พด.3 ผสมปุ๋ยหมักทำให้ดินบนและล่างมีระดับความเป็นกรด-ด่างเพิ่มขึ้นปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินเพิ่มขึ้นฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่อพืชเพิ่มขึ้น

ดังนั้น การจัดการดินเพื่อให้เกษตรกรได้อย่างยั่งยืน จำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องของใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงบำรุงดิน และการอนุรักษ์ดินและน้ำไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรและช่วยเกษตรกรลดต้นทุนการผลิตจากการลดปริมาณปุ๋ยเคมี ตามแนวคิดในการจัดการดินสวนลำไยอย่างยั่งยืนโดยใช้เทคโนโลยี

การปรับปรุงบำรุงดินและการใส่ปุ๋ยเคมี

1. การใช้ปูนทางการเกษตร เมื่อดินเป็นกรดควรปรับความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (DH) โดยใส่โดโลไมท์ อัตราตามผลการวิเคราะห์ดินเพื่อให้ธาตุอาหารอยู่ในรูปที่พืชนำไปใช้ได้ กรณีดินเป็นด่างควรใส่ยิปซัม อัตราตามผลการวิเคราะห์ดิน

2. การใช้ปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน

2.1 ปุ๋ยพืชสดเป็นพืชแซม ทำการเลือกปลูกพืชปุ๋ยสดแซมระหว่างแถวไม้ผลในช่วงปีแรกๆ เช่น ถั่วเขียว อัตรา 6 กิโลกรัมต่อไร่ ถั่วเหลือง และถั่วพุ่ม อัตรา 8 กิโลกรัมต่อไร่ ถั่วพรี อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นต้น เมื่อปลูกพืชปุ๋ยสดครบอายุ 50 วัน สามารถตัดนำมาคลุม ดินหรือสับกลบเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน

2.2 ปุ๋ยพืชสดคลุมดิน เมื่อลำไยมีอายุมากขึ้น ให้ปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดิน เช่น ถั่วคาโลโปโกเนียม อัตรา 2 กิโลกรัมต่อไร่ หว่านระหว่างแถวไม้ผล จะช่วยป้องกันวัชพืช

3. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

3.1 ต้นขนาดเล็ก (อายุ 1-2 ปี) ใส่ปุ๋ยหมัก ครั้งละ 20 กิโลกรัมต่อต้นต่อครั้ง จำนวน 3 ครั้งต่อปี หว่านให้กระจายรอบทรงพุ่ม ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากสารเร่งซูเปอร์ พด.2 อัตราส่วน 1:500 ฉีดพ่นทางใบทุกๆ 10 วัน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำจำนวน 600 มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง (เจือจางน้ำ 300 ลิตร) ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก 1 เดือน ช่วงกำลังเจริญเติบโตก่อนออกดอกและช่วงติดผล

3.2 ต้นขนาดกลาง (อายุ 3-5 ปี) ใส่ปุ๋ยหมัก ครั้งละ 30 กิโลกรัม ต่อต้นต่อครั้ง จำนวน 3 ครั้ง หว่านให้กระจายรอบทรงพุ่มร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากสารเร่งซูเปอร์ พด.2 ที่เจือจางอัตราส่วน 1:500 ฉีดพ่นทางใบหรือรดลงดินทุก 1 เดือน โดยใช้อัตราส่วนเช่นเดียวกับข้อ 3.1

3.3 ต้นขนาดใหญ่ (อายุมากกว่า 5 ปี) ใส่ปุ๋ยหมัก ครั้งละ 50 กิโลกรัมต่อต้นต่อครั้ง จำนวน 3 ครั้งต่อปี หว่านให้กระจายรอบทรงพุ่ม ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากสารเร่งซูเปอร์ พด.2 ที่เจือจางอัตราส่วน 1:500 ฉีดพ่นทางใบหรือรดลงดิน ทุก 1 เดือน โดยใช้อัตราส่วนเดียวกับข้อ 3.1

3.4 ต้นที่มีการตัดแต่งกิ่งแก่ออก ใส่ปุ๋ยหมัก ครั้งละ 30 กิโลกรัมต่อต้นต่อครั้ง จำนวน 3 ครั้งต่อปี หว่านให้กระจายรอบทรงพุ่ม ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากสารเร่งซูเปอร์ พด.2 ที่เจือจางอัตราส่วน 1:500 ฉีดพ่น

4. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำเพิ่มผลผลิตลำไย

ใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่เจือจาง อัตราส่วน 1:500 ทุก 10 วัน โดยฉีดพ่นหรือรดปุ๋ยอินทรีย์น้ำลงบนดินรอบทรงพุ่ม เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของลำต้น ใบ และผล จนกระทั่งถึงช่วงออกดอก และเมื่อติดผลอ่อน

5. การใช้ปุ๋ยเคมี

ลำไยที่มีอายุ 5 ปีขึ้นไป เกษตรกรควรบำรุงรักษาดังนี้

- หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 และ 46-0-0 อัตราส่วน 1:1 ต้นละ 2 กิโลกรัม เพื่อกระตุ้นให้ลำไยแตกใบอ่อน

- เมื่อลำไยแตกใบอ่อนชุดที่ 2 ประมาณต้นเดือน กันยายน ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 และ 46-0-0 อัตราส่วน 1:1 ต้นละ 2 กิโลกรัม

- ประมาณเดือนตุลาคม กระตุ้นให้ลำไยที่มีใบแก่แล้วพักตัว (เพื่อสะสมอาหารต่อไป) และเตรียมความพร้อมที่จะให้ลำไยออกดอกในช่วงฤดูหนาว ควรใส่ปุ๋ยสูตร 0-46-0 อัตราต้นละ 1-1.5 กิโลกรัม
- เดือนพฤศจิกายน ควรใส่ปุ๋ยสูตร 0-52-34 อัตราส่วน 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วทรงพุ่มเพื่อไม่ให้ลำไยแตกใบใหม่
- เมื่อลำไยติดผลขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร ควรใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 และ 46-0-0 อัตราส่วน 1:1 ต้นละ 1-1.5 กิโลกรัม เพื่อบำรุงผลให้เจริญเติบโต
- ก่อนเก็บเกี่ยว 1 เดือน ควรใส่ปุ๋ยสูตร 0-0-60 อัตราส่วนต้นละ 1-2 กิโลกรัม เพื่อเพิ่มคุณภาพของผลผลิตแล้วพักตัว (เพื่อสะสมอาหารต่อไป) และเตรียมความพร้อมที่จะให้ลำไยออกดอกในช่วงฤดูหนาว ควรใส่ปุ๋ยสูตร 0-46-0 อัตราต้นละ 1-1.5 กิโลกรัม
- เดือนพฤศจิกายน ควรใส่ปุ๋ยสูตร 0-52-34 อัตราส่วน 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วทรงพุ่มเพื่อไม่ให้ลำไยแตกใบใหม่
- เมื่อลำไยติดผลขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร ควรใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 และ 46-0-0 อัตราส่วน 1:1 ต้นละ 1-1.5 กิโลกรัม เพื่อบำรุงผลให้เจริญเติบโต
- ก่อนเก็บเกี่ยว 1 เดือน ควรใส่ปุ๋ยสูตร 0-0-60 อัตราส่วนต้นละ 1-2 กิโลกรัม เพื่อเพิ่มคุณภาพของผลผลิต

2. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

2.1 สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

- 1) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....1.....ชนิด ประกอบด้วย
 - 1.1)ลำไย..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....4.....(ไร่-งาน-วา)
 - 1.2) พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)
 - 1.3) พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)
- 2) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....1.....ชนิด ประกอบด้วย
 - 2.1)ปลา..... จำนวน.....1.....(หน่วย...บ่อ.....)
 - 2.2) จำนวน.....(หน่วย.....)
 - 2.3) จำนวน.....(หน่วย.....)
- 3) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....1.....ชนิด ประกอบด้วย
 - 3.1)ไก่..... จำนวน.....10.....(ตัว)
 - 3.2) จำนวน..... (ตัว)
 - 3.3) จำนวน..... (ตัว)

4) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

4.1) จำนวน.....(หน่วย.....)

4.2) จำนวน.....(หน่วย.....)

4.3) จำนวน.....(หน่วย.....)

2.2 ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

1) สินค้า.....ลำไย.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

1.1)ค่าดูแลรักษา..... เป็นเงิน.....5,080.....บาท/ไร่

1.2)ค่าเก็บเกี่ยว..... เป็นเงิน.....3,800.....บาท/ไร่

1.3)ค่าปุ๋ย..... เป็นเงิน.....3,000.....บาท/ไร่

1.4)ค่ายาปราบศัตรูพืชและวัชพืช.... เป็นเงิน.....1,100.....บาท/ไร่

1.5)ค่าสารเคมีอื่นๆ และวัสดุปรับปรุงดิน... เป็นเงิน.....1,600.....บาท/ไร่

1.6)ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และหล่อลื่น..... เป็นเงิน.....1,080.....บาท/ไร่

1.7)ค่าวัสดุสิ้นเปลือง..... เป็นเงิน.....180.....บาท/ไร่

1.8)ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ทางการ..... เป็นเงิน.....120.....บาท/ไร่

1.9)ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร..... เป็นเงิน.....750.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต16,710.....บาท/ไร่

รายได้-.....บาท/ไร่

2.3 รายได้ของเกษตรกรรูปแบบ มีดังนี้

1) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน

2) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์

3) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....-.....บาท/เดือน

4) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....-.....บาท/ปี

2.4 ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

การตลาด และการแปรรูป ซึ่งจะนำไปสู่การ แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผลผลิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากกว่าการทำเพียงลำพัง การรวมกลุ่มยังช่วยให้เกษตรกร แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ในการดูแลรักษา ให้ได้ผลผลิตที่ดี และ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการเผชิญกับปัญหา ที่เกิดขึ้นในยุคแห่งการแข่งขัน

3. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

3.1 เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไยจากกิ่งและใบลำไยนี้ ไม่ต้องลงทุนสูงและประหยัดแรงงานไม่ต้องขนย้าย อีกทั้ง ประหยัดการให้น้ำประมาณ ร้อยละ 50 ลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีลงประมาณ ร้อยละ 30 เก็บความชุ่มชื้นไว้ในดินได้นาน รวมทั้งลดปัญหามอกควันจากการเผากิ่งและใบลำไยเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับปรุงบำรุงดิน ให้อุดมสมบูรณ์ได้ดี โดยสังเกตได้จากมีไส้เดือนดินและเพิ่มปริมาณมากขึ้นดินร่วนซุย รากฝอยแตกใหม่มาก สามารถดูดกิน ธาตุอาหารได้ดี ทำให้ต้นลำไยสมบูรณ์แข็งแรงในกรณีที่เกษตรกรจะทำลำไยนอกฤดู การตลาดสารจะเกิดประสิทธิภาพ สูงสุด

3.2 ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไยจากกิ่งและใบลำไย ลดปัญหามอกควันจากการเผากิ่งและใบลำไย เป็นการ อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ได้ดี โดยสังเกต ได้จากมีไส้เดือนดินและ เพิ่มปริมาณมากขึ้น ดินร่วนซุย รากฝอยแตกใหม่มาก สามารถดูดกิน ธาตุอาหารได้ดี ทำให้ต้นลำไยสมบูรณ์แข็งแรง ในกรณีที่เกษตรกรจะทำลำไยนอกฤดู การตลาดสาร

4. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

4.1 ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

4.1.1 มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ประธาน ศพก. ได้ให้บริการ ศูนย์ ศพก เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการ จัดการฟาร์มและการตัดแต่งข้อผลลำไยเพื่อการผลิตลำไยคุณภาพ ให้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจ

4.1.2 การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ประธาน ศพก. ได้ให้บริการ ศูนย์ ศพก เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตลำไยคุณภาพ ให้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจ

ปี 2563

- โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร/ศึกษาดูงาน/สำนักงานเกษตรอำเภอหนองสรวง
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร/อบรมเกษตรกรผู้นำ/โดย

สำนักงานเกษตรอำเภอแม่สรวย

- โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร/อบรมเกษตรกรเข้าสู่ระดับมาตรฐาน GAP และศึกษาดูงาน/ไต่ย้านักงานเกษตรอำเภอหางดง
- โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร/ศึกษาดูงาน/สำนักงานเกษตรอำเภอเชียงของ
- โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร/ศึกษาดูงาน/สำนักงานเกษตรอำเภอป่าแดด
- การผลิตชีวภัณฑ์สำหรับใช้เองเพื่อลดต้นทุน/ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูง เชียงราย

ปี 2564

- ศึกษาดูงานการผลิตลำไย การบริหารจัดการกลุ่ม การดูแลกำจัดโรค/อำเภอเชียงของ
- อบรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) /สำนักงานเกษตรอำเภอแม่สรวย
- การผสมปุ๋ยใช้เองและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน/ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูง

สูงเชียงราย

ปี 2565

- กลุ่มแปลงใหญ่และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอแม่สรวย
- จัดประชุมการดำเนินงานของกลุ่ม/สำนักงานเกษตรอำเภอแม่สรวย
- โครงการป้องกันและแก้ไขหมอกควันไฟป่าและฝุ่นละออง/สภาเกษตรกรจังหวัดเชียงราย

4.1.3 การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ประธาน ศพก . เป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการฟาร์มและการตัดแต่งซ่อมผลลำไยเพื่อการผลิตลำไยคุณภาพ แก่เกษตรกรที่สนใจในพื้นที่อำเภอแม่สรวย และเป็นตัวแทนเครือข่ายเกษตรกรชาวสวนลำไยอำเภอแม่สรวย

4.1.4 การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ประธาน ศพก . ได้การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการเกษตรด้านการจัดการฟาร์มและการตัดแต่งซ่อมผลลำไยเพื่อการผลิตลำไยคุณภาพ สู่กลุ่มเป้าหมายที่สนใจ

4.1.5 การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ประธาน ศพก . ได้รวมกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายเกษตรกรชาวสวนลำไยอำเภอแม่สรวย โดยให้ความรู้ด้านลดต้นทุนการผลิต เทคนิคการชักนำการออกดอก โดยใช้สารโพแทสเซียมโครเรต เพื่อลดต้นทุนการผลิตการใส่ปุ๋ยในช่วงที่เหมาะสม ผลิตลำไยมาตรฐานการผลิตพืช GAP

4.1.6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่
 ประธาน ศวก . มีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชนและหน่วยงาน
 อื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ

เข้าร่วมโครงการสัมมนา เรื่อง อนาคตเกษตรกรชาวสวนลำไย ภายใต้ร่างพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ลำไย

คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

4.1.7 บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

จำสืบเอก นิกร บุญชัย กับบทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม
 ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เป็นผู้ให้ความร่วมมือให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และให้ความรู้แก่เกษตรกร
 ที่สนใจการจัดการฟาร์มและการตัดแต่งซ่อมลำไยเพื่อการผลิตลำไยคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง

4.2 ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

4.2.1 ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน มีความภาคภูมิใจในการทำศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชา และเป็นจุดเรียนรู้ของอำเภอแม่สรวย

4.2.2 ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

1) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ในทุกๆ ปี จำสืบเอก นิกร บุญชัย พร้อมครอบครัว ร่วมทอดผ้าป่าสามัคคี และร่วมงานประเพณี รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ให้แก่ผู้สูงอายุและผู้ใหญ่ในบ้านหนองฮ่าง ณ วัดในพื้นที่อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

2) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดทำ ผ้าป่าป้องกันไฟฟ้า ณ ที่ทำการชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

5. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ประธานศูนย์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

1. มีความพอประมาณ การดำเนินชีวิตโดยมีความพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น
2. ความมีเหตุผลการตัดสินใจเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากข้อมูลและความเป็นจริง ใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยการเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น และมีแผนรองรับสถานการณ์

ส่วนที่ 4 ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

1. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

1. นายสมเพียร ภิธรรมมา	ตำแหน่ง	เกษตรอำเภอ
2. นางสาวนฤมล กันหา	ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
3. นางสุนารีย์ พวงสายใจ	ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
4. นางสาวชุติมา ขำเรือง	ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
5. นางสาวนฤมล สมุทรวงศ์	ตำแหน่ง	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

2. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

ได้ดำเนินการถอดบทเรียนจำนวน 3 วัน เพื่อให้ได้ข้อมูลองค์ความรู้ให้ครบถ้วน

2.1 การเสวนา หรือการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมอง โดยการตั้งคำถามโดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมสนทนาแสดงความคิดเห็นและมุมมองของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อสอบถามแนวคิด แรงบันดาลใจในการทำการเกษตรอินทรีย์ เพื่อที่จะได้ข้อมูลส่วนทั่วไปครบถ้วน และข้อมูลด้านที่ไม่เป็นวิชาการ

2.2 การใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ SWOT เพื่อพิจารณาจากปัจจัยภายในและภายนอกเพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

2.3 การถอดบทเรียนจากการลงพื้นที่ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานจริงมาวิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้จากการปฏิบัติงานจริง ช่วยสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานและสังคม ทำให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นประโยชน์มากกว่าการเรียนรู้จากทฤษฎีเพียงอย่างเดียว และสามารถมองเห็นภาพการทำงานแบบเป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มี

***หมายเหตุ 1. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

2. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.